

Történész-múzeumigazgató, doktorandusz

Koszta József Múzeum, Szentes

Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Történettudományi Doktori Iskola

Irsai Farkas László

Karády Katalin hullócsillaga, a magyar sajtó tükrében 1945 és 1951 között

Bevezetés

Az 1910-ben született Kanczler Katalinnak, a nehézsorból érkezett kőbányai lánynak a csillaga 1939-től kezdett ívelni. Egyed Zoltán újságíró közbenjárása által a Vígszínházban lépett először színpadra. Somerset Maugham *Az asszony és ördög* című előadásban debütált. Még abban az évben megkapta a *Halálos tavasz* című film női főszerepét. Jávor Pállal játszott együtt. Onnantól Karády Katalin néven, igazi dívája lett a korszaknak. 1945-ig ünnepeelt és stílust teremtője volt a kulturális életünknek bűgő hangjával, jellegzetes frizurájával, kissé férfias karakterével.

Jelen publikáció a magyar kommunisták propaganda kísérleteit, kommunikációs taktikáit kívánja nagyobb vonalakban bemutatni Karády Katalin életében 1945 és 1951 között. A következő szűk keresztmetszet indította arra az egykori szegény lányt arra, hogy 1951-ben külföldre távozzon, majd 1953-ban az USA-ban telepedjen le. Hamvait 1990-be hozták haza, hogy Budapesten kerüljön végső nyughelyére.

Karády a háború utolsó hónapjaiban

A korabeli bulvársajtó is rendszeresen jelentetett meg cikkeket arról, hogy Karády Ujszászy István vezérőrnaggyal folytat komoly viszonyt. A magasrangú katonatiszt Horthy titkosszolgálatát vezette 1942 és 1944 között, majd a kiugrási kísérletben is jelentős szerepet játszott. De a sajtótól függetlenül is tudott erről a fővárosi színészvilág, nem is volt ez

megvetés tárgya. Sőt, nagyon sokan kértek segítséget és menekültek meg a halál elől pontosan ennek a kapcsolatnak köszönhetően. Munkaszolgálat alól többeket mentett a színésznő, de gyermekeket és családokat is bújtatott. 1944 márciusa után, amikor a németek bevonultak az országba, Karády egyre nehezebb helyzetbe került. Ujszászyt az SS letartóztatta, majd elhurcolták. A németek a filmdívat is vallatták, egyes források szerint az összes fogát kiverték. Úgy tudni, hogy 1945 nyaráig ágyban fekvő beteg volt. A megaláztatások és fizikai terror hatására idegösszeroppanást kapott, ezért kilenc hónapon keresztül nem tudott kimozdulni otthonából. Most pedig a legendák helyett, tekintsük át, konkrétan mit írt a díváról a magyar sajtó 1945 és 1951 között.

Karády hazai sajtója 1951-ig

Azt tudjuk, hogy Karády ünnepelt sztár volt 1945 előtt Magyarországon. Azt is tudjuk, hogy közvetlenül a háború után a kommunizmus még csak részleteikben próbált megjeleníteni a közéletben. Csak 1948-tól nyertek teret totálisan, amikor a kommunisták a szociáldemokratákat maguk közé olvasztották, vagyis taktikájukkal megsemmisítették a konkurensokat. Így jött létre a Magyar Dolgozók Pártja. Ahogyan látható lesz, Karády életútjában is változást hozott a politika, az 1948-as fordulat. Ez a korabeli hírekből egyértelműen lekövethető. Így be tudjuk mutatni azt a folyamatot, amely ahhoz vezetett, hogy a művésznő egy szombathelyi fellépése után elhagyja az országot 1951. február 20-án éjjel.

Amennyiben a címben is jelzett időtáv magyar sajtójelentéseit figyeljük, egyértelműen láthatóak az okok, amelyek Karády disszidálásához vezettek.

Az első hír Karádyról a háború után 1945. március 25-én jelent meg az *Igazság* című lapban. Nem találják, talán még bujkál.¹ Egy nappal később már a *Szabadság* című lap arról tudósít, hogy jótékonysági gálán lépett fel, amelynek címe: „Művészek Budapest éhező lakosságáért”.² Együtt állt a színpadon többek között aznap este Bajor Gizivel, Dayka Margittal, Tolnai Klárral, Rózsahegyi Kálmánnal és Várkonyi Zoltánnal, a kor népszerű sztárjaival. A további időszak újra szerepléseitől hangos, dicsérettel szólnak róla a kritikusok. Játszott a Vígszínházban, különféle varietékekben és a Fővárosi Operettszínházban. Sőt, a mozis filmvásznaira is felkerültek régebbi filmjei. A mozgóképgyártás még hamvaiban volt ekkor. Nem forgat ekkor, csak a rádióban énekel, valamint a színházakban áll a nézők elé. A

¹ A cikk itt található: *Igazság* című újság, 1945. március 25-i száma, 2. o.

² Cikk itt: *Szabadság* című újság, 1945. március 26-i száma, 3. o.

Sybill című nagyoperett kritikája szerint a premieren elsöprő taps, ováció ünnepelte a nézőtéren.³ Karádynak sikeres, az országnak a nehéz hétköznapiakban szüksége van a régi sztárookra.

1946 karácsonyán a *Színház* című lap egy Karády-karikatúrát jelentet meg ezzel a szöveggel: „*Nem vagyok sztár! Egyszerű, szerény és rendes ember vagyok. Nem tehetek róla, hogy meghalnak értem az emberek, hogy őrvöngenek, ha a hangomat hallják, hogy imádnak. Én mindezt nem becsülöm túl, tudom, hogy mindössze arra születtem, hogy boldoggá tegyem az emberiséget. Ennél többet nem is kívánok, ez nekem elég.*”⁴

Mi ez, ha nem egy kitüntetés az újságírók részéről? Karády újra sztár a koalíció éveiben is, amikor még a kommunisták a háttérben voltak és a kisgazdák voltak hatalmon. Igaz, államminiszteri rangban már elől állt Rákosi Mátyás és Rajk László a belügyminiszter, de a színésznő pozitív megítélése semmit nem változott. 1948-ig kiváló reklám emberként és ma úgy mondanánk, hogy influenszerként is megismerhető a sajtóból. Budapesti kozmetikusok, fodrászatok, szabóságok, divatárúk, kalapüzletek reklámozták magukat úgy, hogy Karády is náluk vásárol, vagy veszi igénybe szolgáltatásikat.

És innentől egy éles váltás következik.

Az 1948. június 15-i *Színház* című magazin: „*Mi van Karády Katalinnal? — ezzel a kérdéssel állítottunk be a népszerű filmdívához, a pesti színpadok sexappeal-bajnoknőjéhez. — Betegállományban vagyok — feleli röviden, — ennyi az egész. Mindenesetre új hajlékában, a Lepke-utca 26. számú remek villában ez nem is utolsó állapot. Csupa aranyos napfény és ózonnal telt tiszta levegő a ház s a balkonról olyan kilátás nyílik saját kertjére, mintha egy kicsit Versaillesban volna az ember. — És mi a baj? — kérdezzük. — Rettenetes nikotinmérgezésem volt, a mérég már az ereim falára rakódott le. Egy nap aztán elérkeztem az idegösszeomláshoz. Akár akartam, akár nem, egyik óráról a másikra le kellett szoknom a cigarettáról.*” A cikk további részében a cigaretta megvonás kínzó állapotát taglalja, amelyre még a publikáció későbbi részében visszatérünk. Ebben a riportban még és arról beszél, hogy őszre tervezi a visszatérését. De a híryanag vége érdekes, ahogyan az újságíró és szerkesztő lezárja a riportot: „*Nyájasan veszi át a szót, szelíden, mint akinek nincsen semmiféle titkolni valója. — Mondom, hogy pihenek. Az elmúlt öt év az idegeimre ment, szünetet kellett tartanom. De most már, hála Istennek, újra ott tartok, hogy boldognak érzem magam. Egy*

³ A cikk: *Színház* című újság, 1946. januári 1-i száma, 7. o.

⁴ A cikk: *Színház* című újság, 1946. december 11-i száma, 12. o.

hónap múlva munkába fogok, úgy érzem, menni fog minden, mint a karikacsapás. Hiszen olyan fiatal vagyok még. Ránézünk és elhisszük, amit mond.”⁵

1948. július 6; ugyancsak a *Színház*: *„Mit is ír Karádyról és Jávorról a párisi filmkritika? A közelmúltban mutatták be Párisban a Studio Etoile-ban Zilahy Lajos emlékezetes filmjét, a „Halálos tavasz“-t. Tíz évvel ezelőtt készült a film, nálunk egyike volt a legnagyobb sikereknek és ezzel a filmmel tette nevét egyszerre népszerűvé Karády Katalin. [...] A „Ce soir című bulvárlap hosszasan foglalkozik a magyar filmprodukciónal és nagy képet is közölt Karády Katalinról. A kritikájában megjegyzi, hogy Zilahy az erkölcs- és bátorság nélküli gazdag magyar arisztokrácia szatiróját adja a film meséjében, amely azonban nem egyéb végeredményben, mint banális szerelmi történet. [...] Karády modoros játékát igazolja az, hogy szinte betegesen kacér figurát személyesít meg.”⁶*

1948. július 20-án a következő hír jelent meg az egykor ünnepezt művésznőről: *„Karády Katalin ismét beteg. Nikotinmérgezés miatt hosszú ideig részesült gyógykezelésben. Szombaton súlyos fogműtétet végeztek nála. A műtét után magas láz lépett fel, melyet az orvosok a nikotinmérgezés miatt még mindig fennálló gyengeségnek tulajdonítanak.”⁷*

Az év nyarán a filmkamera elé készült Karády: *„Hétfőn indul az állami filmgyártás rendezésében a {Forró mezők} című film gyártása. A film külön érdekessége, hogy főszerepét Karády Katalin játssza, aki már évek óta nem jutott filmszerephez.”⁸*

Különleges időperiódus volt ez a színésznő életében. Máig a kritikák, egyes monográfiák úgy emlékeznek a „Forró mezők” című alkotásra, hogy ez volt az első filmje Karádynak, amelyet a háború után forgatott, és egyben az utolsó is, amiben játszott életében. A hírverése igen erős volt a szakmai és civil társadalom szintjén Móricz Zsigmond filmadaptációjának. Erre példa a *Szabadság* című lapból: *„Karády Katalin a forró mezők asszonya - Jövő hét elején kezdik forgatni a {Forró mezők} című új magyar filmet, melynek forgatókönyvét Móricz Zsigmond után Várkonyi Zoltán írta. A főszerepet Karády Katalinnak ajánlották fel, aki örömmel vállalta. A felszabadulás óta ez lesz az első filmszereplése. A {Forró mezők} története a harmincas évek táján a vidéki dzsentritársadalomban játszódik, középpontjában egy {végzetes} asszony (Karády Katalin) áll, akit körülrajzanak a megyei {előkelőségek}!. Férjét (Takács Miklós) féltékenységből agyonlövik, a gyilkosról utóbb*

⁵ Cikk: *Színház* című újság, 1948. június 15-i száma, 4. o.

⁶ Cikk: *Színház* című magazin, 1948. július 6-i száma, 10. o.

⁷ A cikk: *Hírlap* című újság, 1948. július 20-i száma, 12. o.

⁸ Cikk: *Népszava* 1948. július 23-i száma, 4. o.

kiderül, hogy a nyomozást vezető vidéki főkapitánnyal azonos. A fülledt atmoszférában játszódó história valójában az ellenforradalom jellegzetes dzsenti társadalmát mutatja be, azt az osztályt, amelynek erkölcsi szerint minden problémát meg lehet oldani karddal, vagy golyóval. A film rendezőjének, Apáthy Imrének sok technikai nehézséget kell legyőznie - így a többi között megfelelő szereplőt kell találnia {Lábatlan} figurájára. Először arra gondoltak, hogy hivatásos színésszel játszatják el, most azonban próbafelvételek folynak egy színészi tehetséget is mutató hadirokkanttal. Karády Katalin, akiről az a hír terjedt el, hogy beteg, egészséges és nagy lendülettel készül a film főszerepének eljátszására.”⁹

Milyen érdekes, hogy ebben az ártalmatlannak tűnő beharangozóban is, amely első olvasatra talán a bulvár rovatba illene, ott türemkedik vastagon a politikai kanonizáció. Az aktuális mondanivaló, ami körbe lengi ezt a filmet, igazi cicomázottan polifonikus, szovjetizálódás felé hajló eszmevilág. A nyár végi forgatás – ma úgy mondanánk, hogy werkje – filmgyári munkálatairól tudósító híryanag ezt még jobban megerősíti: „A Hunniában néhány nappal ezelőtt kezdték meg Móricz Zsigmond {Forró mezők} című regénye filmváltozatának forgatását. A főszereplő Karády Katalin, de már szinte a gyár kapujában ezzel fogadja az újságírókat a produkció: — Vigyázat! Ez, nem Karády-film, hanem Móricz Zsigmond-film! A múltban ugyanis azok a filmek, amelyekben Karády játszott, úgy készültek, hogy a filmesek vették {a Karádyt} és rászabták a filmmesét. Most azonban már meg volt a szerep, csak megfelelő színésznőt kellett találni hozzá. Minthogy a követelményeknek ez esetben Karády Katalin minden tekintetben megfelel, így reá esett a választás. Megnézzük a felvételeket a trópusi hőmérsékletű műteremben. Karády ott ül egy íróasztal mellett, a vidéki rendőrkapitány szobájában. Mellette, régi rendőrkapitányi egyenruhában Szabó Sándor áll. Karádyn szürkés-kék kosztüm van, piros selyem béléssel. Frizurája fejtetőre fésülve és szoroson összefonva. Szünetben megkérdezzük Karádyt, hogy milyen érzéssel kezdi újra a filmezést? — Legutoljára 1944 tavaszán, a németek megszállása előtt filmeztem — mondja, — bizony már nagyon régen. Az igazság az, hogy az elmúlt négy esztendő alatt napon hiányzott nekem a filmműterem. És ez érthető, hiszen azelőtt időm javarészét a filmgyárakban töltöttem. Most viszont kimondhatatlanul boldog vagyok. Újra dolgozhatom és a szerep is remek. Vidéki dzsentiasszonyt játszom, erős drámai szálakkal átszőtt figurát. És ezúttal nem kell énekelnem... Mialatt átcsoportosítják a műteremben a lámpákat, megkérjük Várkonyi Zoltánt — a forgatókönyv íróját —, mondjon valamit a filmről. — A vidéki magyar dzsentrivilág életét eleveníti meg a {Forró mezők}. Pontosan úgy, ahogy Móricz Zsigmond látta, a régieknek a

⁹ Cikk: Szabadság 1948. július 24-i száma, 2. o.

komoly problémák megoldásától való irtózását és végtelen könnyelműségüket. Filmszerűen elénk állítja ezt a szinte magától szétzúlló társadalmi réteget, amelynek úgyszólván egyetlen komoly problémája volt csupán — a nő. Ezzel párhuzamosan fut a cselekményben a parasztság dolgos, szorgalmas, erőteljes élete. A történet minden vezércikk-szólam nélkül tárja elénk mondanivalóit. Ráadásul Móricz Zsigmond zsenialitása még bűnügyi izgalmakkal is fokozza a feszültséget. A különböző típusokat legjobb művészeink egész sora eleveníti meg: Rajnay Gábor, Benkő Gyula, Szakács Miklós, Földényi László, Pethes Sándor, Zách János, Solthy György, Tompa Pufi, Hársány István, Ráthonyi Róbert és mások. Karádyn kívül a fontosabb női szereplők: Kelemen Éva, Szemere Vera, Vidor Ferike. A felvételek menetrendje szerint a műtermi munka egy hónapot vesz igénybe, majd utána Ócsán és Felsőbabádon készítik el a film külső jeleneteit.”¹⁰

Az új kánon egyik első filmjéhez sztárokat kértek fel, és az átütő eredmény érdekében a régi eszközökkel operáltak a hatalom által mozgatott alkotók. Mesteri módon használták a még élő „Karády-kultuszt” a film sikeressége érdekében, a propaganda módszer direkt és indirekt eszközeivel. A *Színház* című magazinban ugyanis, az előző hír után egy héttel ez volt olvasható:

„Karády Katalin ruhái a {Forró mezők} című filmhez Sztánánál készülnek.”¹¹

Újabb tudósítás a vidéki forgatásról, amelyben szinte soronként záporoznak a politikai szemantika jelzései:

„Az éjszaka senki sem feküdt le Alsódabason. A Magyar Szabadságharcos Szövetség üdülőjében, amelyet egy volt földesúri kastélyból alakítottak át, erre az éjszakára visszatért az 1930-as évek csendőrtollas, sarkantyúpengetős, dorbézolós {úri világa}. Móricz Zsigmond {Forró mezők} című regényének filmváltozatát forgatták itt az éjjel. Több tucat reflektor ontotta a fényt az uradalmi park lombjai közé elrejtve, hogy megvilágítsa a kastély homlokzatát és a szereplőket, Karády Katalint, Benkő Gyulát, Kamarás Gyulát és Ladányi Ferencet. Este tízkor kezdődött a munka. A világosítók pazar holdfényt varázsoltak elő az {Avari kastély végzetes asszonya¹²} tiszteletére. Karády kitűnően {merengett} s a jelenetet szerencsére nem kellett megismételni. A környék apraja-nagyja ott nyüzsgött a felvevőgép mögött, figyelte a jeleneteket. A film kisebb szerepeit, parasztlányokat és legényeket a Horváth Árpád Színész-kollégium népi származású fiatal növedékei játszották. Felvételtkor úgy kellett

¹⁰ Cikk: *Színház* című újság, 1948. augusztus 3-i száma, 6. o.

¹¹ A hír: *Szabadság* 1948. augusztus 10-i száma, 13. o.

¹² Karády a filmben Avari László földbirtokos feleségét játszotta.

kihalászni a színészparasztokat az igazi parasztok közül. Reggel öt óráig tartott a munka. Elfogyott ötszáz méter film, húsz liter feketekávé, kétezer cigaretta, ezzel szemben elkészült a {Forró mezők} című film legérdekesebb jelenete.”¹³

A film bemutatója után csúcsosodott ki igazán Karády sztárképének negatív parafrázisa. 1951 februárjának végéig, időrendben a tucatnál kevéssel több – tehát nem sok – tánczenei est és másodvonalbeli esztrádműsorban említették fellépőként. Valóan, ahol ő van a fókuszban, csak négy híryanagot lehet kiemelni. De még egy is sok lenne belőlük, azok tartalmát tekintve arra, hogyan lehet valakit a közönség előtt ellehetetleníteni.

A premiert követően, a *Forró mezők* című filmről három lesújtó kritika született, ami már élesen ellentétben állt a háború előtti Karády-képpel és a színésznő megítélésével:

A *Világosság* című igen népszerű napilap: „[...] Apáti Imre rendezése számtalan kifejező és finom ötlettel hangsúlyozza a film mondanivalóját s életszerűsége való törekvése a színészek játékán is sikerrel érződik, az egy Karády Katalint kivéve, akinek gépies és lélektelen jelenléte gyakran elakasztja a történet tempóját. [...]”¹⁴

A korszak legolvasottabb napilapja, a *Szabad Nép* kritikája: „[...] az *Avarynét* játszó Karády Katalin azonban képtelen volt emberi hangokat hallatni. [...]”¹⁵

A *Népszava*, ahol még a nevét is rosszul írták, talán nem véletlenül: „[...] *Viszont Karádi Katalin alakítása a régi, hazug magyar filmekből lépett át a {Forró mezők} kockáiba. Sehogy sem tudott emberivé, elhíttővé válni. [...]”*¹⁶

Aztán az utolsó lényeges hír Karádyról a Magyar Rádió fegyelmi bizottságának jelentése volt, amely a kiskorúsító leiskolázás és a földbe döngölés szintjén hatott. A film bemutatója és a rossz kritikák után egy hónappal még fegyelmeivel is illették a régi nagy színésznőt Hlatky Edittel és Tolnay Klárral együtt. A megrovó ítéletet a naponta több milliós olvasottságú, mindig a kormány hivatalos álláspontját tükröző *Magyar Nemzet* című országos napilapban közölték, statáriális bíróság elé állítva, csélcsap, megbízhatatlan és léha egyednek mutatva. Nehezen értelmezhető, miért működött volna másért ilyen bizottság a Rádióban, mint a pártérdekek miatt: „*A Rádió fegyelmi bizottsága súlyos ítéletet hozott Tolnay Klári ügyében. A művésznőt egy évre eltiltotta a mikrofontól, mert egy szerepet elvállalt, de nem jelent meg a stúdióban a leadás alkalmával. Tolnay Klári feledékenységére hivatkozott. Egy*

¹³ Cikk: *Magyar Nap* című újság, 1948. augusztus 25-i száma, 6. o.

¹⁴ Cikk: *Világosság* című napilap 1949. március 25-i száma, 4. o.

¹⁵ Cikk: *Szabad Nép* című napilap 1949. március 26-i száma, 6. o.

¹⁶ Cikk: *Népszava* című napilap 1949. március 27-i száma, 6. o.

másik fegyelmi ügyben Hlatky Editet marasztalták el, aki fél évig nem kerülhet a mikrofon elé. Karády Katalint pedig, aki az elmúlt héten — ami után ugyanabban az időben színházban premieren volt — elkésve jelent meg a stúdióban, dorgálásra ítélték.”¹⁷

Összefoglalás

Karády emlékezetes slágerének visszatérő sorai a *Halálos tavasz*-ban: „Ez lett a vesztünk, mind a kettőnk veszte...” Az idézet nem véletlen, mert ideillő. Ez volt az első slágere. A tárgyalt téma pedig éppen Karády „vesztéről” szól. Arról, hogy végzete, disszidálásának oka éppen az volt, hogy ami az amerikaiaknak Greta Garbo, a németeknek Marlene Dietrich, vagy Zarah Leander volt és a franciáknak Édith Piaf, az volt nekünk Budapesten és a vidéki Magyarországnak Karády Katalin.

Egy idol, egy csillag, aki varázslatos, karizmatikus személyiséggel és kisugárzással rendelkezett, amely 1945 előtt előnyt, szerencsét biztosított számára. De a második világháború után ugyanez már a hátrányára vált. Nem a karizmája volt a bűne, hanem az, hogy a Horthy-korszak sztárja volt, ami a Rákosi-korszakban már negatív stigmának minősült.

Ha az idézett cikkek tartalmát elemezzük, hozzárendelve az időpontokat, kísérteties, hogy a határpont, Karády negatív fényben történő szerepeltetése tökéletesen megegyezik a „fordulattal”. 1948. június 12-én alakult meg a Magyar Dolgozók Pártja, amikor a Rákosi vezette kommunista párt beolvasztotta, valósan megszüntette a szociáldemokrata pártot. Ez a kezdése a súlyos Rákosi-diktatúrának. Három nappal később a *Színház* magazin már nem egy ünnepezt sztárt mutat be, inkább bizalmatlanságot keltő, kissé furcsa, labilis karakterként mutatja Karády Katalint. Lakhelyének hangsúlyozása, a Lepke utca sem véletlen, köztudott volt, hogy az a Főváros legfinomabb és leggazdagabb környéke, Pasarét. A háború utáni romos Budapesten, a hidak újjáépítésének idején villának mutatja otthonát a színésznőnek, amely hasonlatos Versaille-hoz. Úgy értekeznek róla, hogy „sexappeal-bajnoknő”, ami elég erős pikantéria. Az idézett cikk vége nagyon rafinált, nem tudni, hogy az író elhiszi, vagy sem, hogy Karády még fiatal. Vagy abban bizalmatlan, hogy Karády hamarosan felépül a betegségéből. Aztán többször visszatér az újságokban betegsége, amelynek szemantikai jelentése sem véletlen. Szeretett, közkedvelt totemét ezzel is gyengíteni kívánták. A *Halálos tavasz* franciaországi filmbemutatójának hazai tudósítása kifejezetten lehúzta a filmet, 10 év

¹⁷ Cikk: *Magyar Nemzet* napilap 1948. május 28-i száma. 4. o.

eltelt – írták, Karády játéka már 1948-ra itthon modoros és kacér. Amelyek egyáltalán nem pozitív jelzők.

Biztosak lehetünk abban, hogy a szovjet hatalom és a kommunisták térnyerése 1948-ra már nem tűrte itthon Karády Katalin egykor ünnepeelt karakterét, sztárságát. 1948-tól egyre erősebb kampány indult, hogy az 1945 előtti ünnepeelt sztárból, a csillogásból hátrébb tolják, majd végképp árnyékba kerüljön. Később már filmszerepeket sem kapott, színházak helyett pedig vidéki esztrádműsorokban és füstös kocsmákban kellett énekelnie.

Irodalom:

[1]https://adt.arcanum.com/hu/view/IgazsagSZDPEger_1945/?query=Kar%C3%A1dy+Katalin&pg=79&layout=s Utolsó letöltés dátuma: 2024. március 8. *Igazság* című újság, 1945. március 25-i száma, 2. oldal.

[2]https://adt.arcanum.com/hu/view/Szabadsag1945_1945_01-03/?query=Kar%C3%A1dy+Katalin&pg=234&layout=s Utolsó letöltés dátuma: 2024. március 8. *Szabadság* című újság, 1945. március 26-ig száma, 3. oldal.

[3]https://adt.arcanum.com/hu/view/Szinhaz_1946/?query=Kar%C3%A1dy+Katalin&pg=6&layout=s Utolsó letöltés dátuma: 2024. március 9. Színház című újság, 1946. januári 1-i száma, 7. oldal.

[4]https://adt.arcanum.com/hu/view/Szinhaz_1946/?query=Kar%C3%A1dy+Katalin&pg=1407&layout=s Utolsó letöltés dátuma: 2024. március 9. *Színház* című újság, 1946. december 11-i száma, 12. oldal.

[5]https://adt.arcanum.com/hu/view/Szinhaz_1948/?pg=508&layout=s Utolsó letöltés dátuma: 2024. március 10. Színház című magazin, 1948. július 6-i száma, 10. oldal.

[6]https://adt.arcanum.com/hu/view/Szinhaz_1946/?query=Kar%C3%A1dy+Katalin&pg=1407&layout=s Utolsó letöltés dátuma: 2024. március 10. *Hírlap* című újság, 1948. július 20-i száma, 12. oldal. Utolsó letöltés dátuma: 2024. március 9. Színház című újság, 1946. december 11-i száma, 6. oldal.